YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

Demokrasi ve Cumhuriyetin Temel Nitelikleri

5. SINIF
SOSYAL BİLGİLER
SB.5.4.1

Bilgiyle keşfet, eğlenerek öğren!

Hazırlayan: **ENGİN DEMİRCİ**
Engin Öğretmen
Blog: ogretmensosyalbilgiler.wordpress.com

Demokrasi Yolculuğuna Hazır mısın?

Bu kitapta demokrasiyi keşfedecek, cumhuriyetin nasıl bir yönetim biçimi olduğunu öğrenecek ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini tanıyacağız.

1. Demokrasi nedir?
2. Demokrasinin temel ilkeleri nelerdir?
3. Cumhuriyet nedir?
4. Demokrasi ve cumhuriyet nasıl ilişkilidir?
5. Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri nelerdir?
6. Günlük yaşamda demokrasi nasıl uygulanır?

Merak Sorusu

Sence bir sınıfta herkesin fikrinin dinlenmesi neden önemlidir?

Malatya'da Yeni Bir Oyun Parkı Yapılıyor!

Malatya'da yaşadığın mahalleye yeni bir oyun parkı yapılacağını düşün. Parkta neler olmasını isterdin?

- Salıncak mı?
- Kaydırak mı?
- Basketbol potası mı?
- Bisiklet yolu mu?
- Kitap okuma köşesi mi?

Peki bu kararları yalnızca bir kişi mi vermeli, yoksa mahallede yaşayanların fikirleri de alınmalı mı?

İşte **demokrasi**, insanların düşüncelerini özgürce ifade edebilmesi ve kararlara katılabilmesidir.

Benim Fikrim!

Benim parkımda mutlaka bulunmalı dediğim üç şey:

1. .....
2. .....
3. .....

Düşünelim:

Herkesin fikrinin dinlenmesi neden önemlidir?

.....

Önce Ne Biliyorum?

- Sınıf başkanımızı seçerken oy kullanırız.
- Ailece karar alırken birbirimizin fikrini dinleyebiliriz.
- Belediye başkanları seçimle göreve gelir.

Bunlardan hangileri demokrasiyle ilişkilidir? Açıkla.

.....

.....

4. SAYFA

Demokrasi: Birlikte Karar Vermenin Gücü!

Demokrasi, insanların düşüncelerini özgürce ifade edebildiği, haklarına saygı gösterildiği ve yönetime katılabildiği bir anlayıştır.

Demokrasinin Temel Unsurları

- Özgürlük
- Eşitlik
- Katılım
- Saygı

Demokrasi yalnızca seçim zamanlarında karşımıza çıkmaz. Evimizde, okulumuzda ve yaşadığımız şehirde de demokratik davranışlar gösterebiliriz.

Örneğin sınıf başkanı seçilirken adayların görüşlerini dinlemek, oy kullanmak ve seçim sonucuna saygı duymak demokratik davranışlardır.

Demokraside herkesin düşüncesi değerlidir. Farklı görüşlere saygı göstermek, birlikte yaşamanın önemli bir parçasıdır.

Mego Notu

Demokrasi denince aklına yalnızca sandık gelmesin! **Özgürlük, eşitlik, katılım** ve **saygı** da demokrasinin önemli parçalarıdır.

Mini Düşünme Etkinliği

Sınıf başkanı seçiminde bir öğrencinin arkadaşlarına oy kullanmaları için baskı yapması demokratik midir? Neden?

.....

.....

5. SAYFA

Demokrasinin Altı Önemli İlkesi

1. Eşitlik

İnsanların haklar bakımından ayrım gözetilmeksizin eşit kabul edilmesidir.

Örnek: Her öğrencinin okulda eğitim görme hakkı vardır.

2. Özgürlük

Başkalarının haklarına zarar vermeden düşüncelerimizi açıklayabilmemiz ve seçimlerimizi yapabilmemizdir.

Örnek: Bir öğrencinin fikrini rahatça söyleyebilmesi.

3. Millî Egemenlik

Ülkeyi yönetme yetkisinin millete ait olmasıdır.

Örnek: Milletin temsilcilerini seçimle belirlemesi.

4. Katılım

İnsanların karar alma süreçlerine görüş ve davranışlarıyla katkıda bulunmasıdır.

Örnek: Oy kullanmak ve dilekçe vermek.

5. Çoğulculuk

Toplumda farklı düşüncelerin, görüşlerin ve tercihlerin bulunmasına saygı duyulmasıdır.

Örnek: Seçimde birden fazla adayın yarışabilmesi.

6. Hukukun Üstünlüğü

Herkesin hukuk kurallarına uyması ve hiç kimsenin hukukun üzerinde olmamasıdır.

Örnek: Kamu görevlilerinin de kanunlara uyması.

Mini Etkinlik

İlkeleri doğru örneklerle eşleştir.

1 Eşitlik	A Milletin yönetime katılması
2 Özgürlük	B Herkesin kanunlara uyması
3 Millî Egemenlik	C Fikirlerini özgürce söyleyebilmek

6. SAYFA

Demokrasi
Hayatımızın Her Yerinde!

Evimizde

Aile bireylerinin tatil planı yaparken birbirlerinin görüşlerini dinlemesi.

Okulumuzda

Sınıf başkanı seçiminde adayların yarışması ve öğrencilerin oy kullanması.

Şehrimizde

Belediyeye dilekçe vererek mahalledeki bir sorunun çözülmesini istemek.

Ülkemizde

Seçimlerde vatandaşların temsilcilerini belirlemesi.

Etkinlik: Demokratik mi, değil mi?

1. Ailede yalnızca bir kişinin bütün kararları vermesi. .....
2. Sınıf seçiminde bütün öğrencilerin oy kullanması. .....
3. Farklı görüşteki arkadaşlarla alay edilmesi. .....
4. Belediye başkanına dilekçe verilmesi. .....

@engindemirci44

7. SAYFA

Cumhuriyet: Egemenlik Milletindir!

Cumhuriyet, devlet yönetiminde egemenliğin **millete ait** olduğu bir yönetim biçimidir.

Cumhuriyet yönetiminde devletin yöneticileri belirli kurallar çerçevesinde göreve gelir. Vatandaşlar, seçimler aracılığıyla kendilerini temsil edecek kişileri belirler.

Türkiye Cumhuriyeti, **29 Ekim 1923** tarihinde ilan edilmiştir.

Cumhuriyet, milletin kendi geleceği hakkında söz sahibi olmasının önemli bir göstergesidir.

Örnek

Bir ülkede yöneticilerin görevlerini **aileden miras** alması yerine belirli **kurallara** göre **seçimle** göreve gelmesi cumhuriyet yönetiminin özelliklerinden biridir.

Akılda Kalsın!

Cumhuriyet bir yönetim biçimidir.
Egemenliğin millete ait olması temel özelliğidir.

Mini Etkinlik

Cumhuriyet yönetiminde yöneticilerin belirlemesinde vatandaşların rolü nedir?

.....

.....

@engindemirci44

8. SAYFA

İki Kavram, Birbirini Tamamlayan Değerler!

Demokrasi

- Bir anlayış ve yaşam pratiğidir.
- Hak ve özgürlükleri önemser.
- Katılımı destekler.
- Farklı görüşlere saygı gösterir.
- Hukukun üstünlüğünü savunur.

Millî Egemenlik

Halkın yönetime katılması

Cumhuriyet

- Bir devlet yönetim biçimidir.
- Egemenlik millete aittir.
- Yöneticiler belirli kurallarla göreve gelir.
- Vatandaşlar seçimlerle temsilcilerini belirler.

Ortak İlişki

Demokrasi ve cumhuriyet, **millî egemenlik** ve halkın yönetime katılması bakımından birbiriyle yakından ilişkilidir.

Cumhuriyet yönetimi **demokratik ilkelerle** güçlenir. Ancak cumhuriyetin varlığı tek başına bütün demokratik hakların eksiksiz uygulandığını göstermez.

Etkinlik: Karşılaştırma

Demokrasiye ait iki özellik:

1. .....
2. .....

Cumhuriyete ait iki özellik:

1. .....
2. .....

9. SAYFA

Turkiye Cumhuriyeti'ne Giden Yol

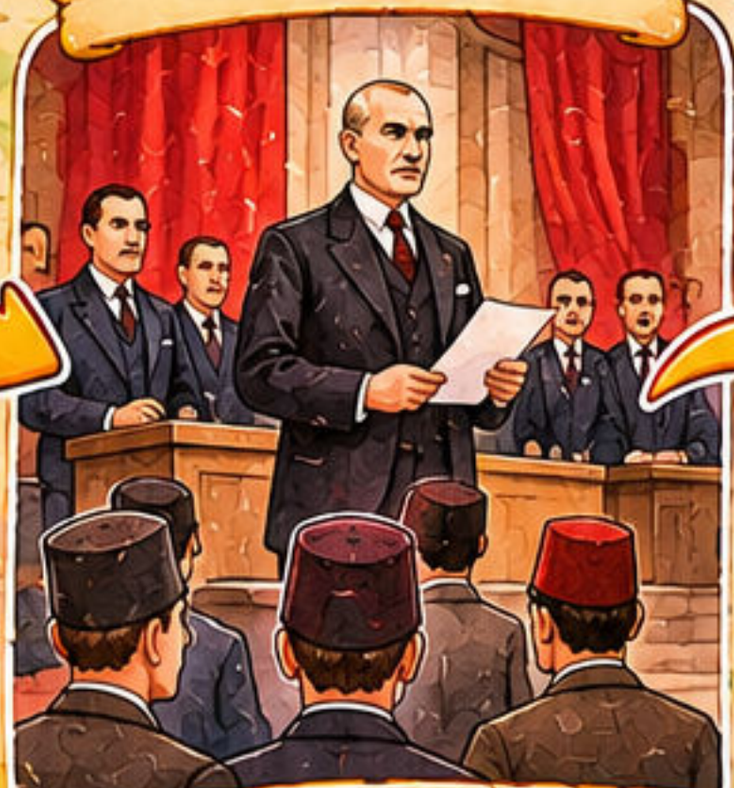

23 Nisan 1920

Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı. Milletin temsilcileri ülkenin geleceği için görev üstlendi.

1 Kasım 1922

Saltanat kaldırıldı. Devlet yönetiminde egemenliğin millete ait olması yönünde önemli bir adım atıldı.

29 Ekim 1923

Cumhuriyet ilan edildi. Türkiye Devleti'nin yönetim şekli cumhuriyet olarak belirlendi.

Neden-Sonuç Köprüsü

Neden	Gelişme	Sonuç
Millî egemenlik anlayışının güçlenmesi ve millet iradesinin devlet yönetiminde etkili olması isteği.	TBMM'nin açılması ve saltanatın kaldırılması.	29 Ekim 1923'te cumhuriyet ilan edildi.

Düşünelim

TBMM'nin açılması, millî egemenlik açısından neden önemlidir?

.....

.....

10. SAYFA

Anayasa'nın 2. Maddesi Bize Ne Söylüyor?

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesinde devletimizin temel nitelikleri açıklanmıştır. Bu sayfada beş önemli niteliği tanıyacağız.

İnsan Haklarına Saygılı Devlet

İnsanların temel hak ve özgürlüklerini korumayı önemser.

Demokratik Devlet

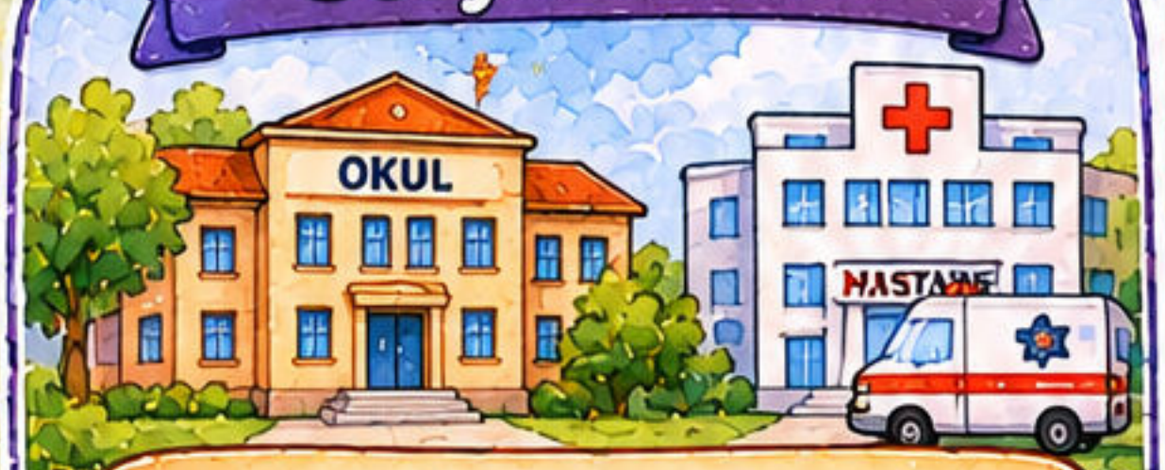
Halkın yönetime katılmasını ve millî egemenliği esas alır.

Laik Devlet

Din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına alır.
Devletin farklı inançlar karşısında tarafsızlığını esas alır.

Sosyal Devlet

Vatandaşların refahını ve toplumdaki dayanışmayı destekler.

Hukuk Devleti

Devletin ve vatandaşların hukuk kurallarına bağlı olmasını sağlar.

Bilgi Notu

Anayasa'nın 2. maddesinde ayrıca Atatürk milliyetçiliğine bağlılık ve başlangıçta belirtilen temel ilkeler de yer almaktadır. Bu sayfada beş niteliği öğrenme amacıyla öne çıkarıyoruz.

facebook.com/engin.demirci.393/

11. SAYFA

Her İlkenin Hayatımızda Bir Karşılığı Var!

İnsan haklarına saygılı devlet

İnsanların eğitim, sağlık ve güvenlik gibi temel haklarının korunması.

Demokratik devlet

Vatandaşların seçimlerde oy kullanabilmesi ve yönetime katılabilması.

Laik devlet

İnsanların din ve vicdan özgürlüğüne sahip olması.

Sosyal devlet

İhtiyaç sahibi vatandaşlara sosyal destek sağlanması, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sunulması.

Hukuk devleti

Devlet kurumlarının ve vatandaşların kanunlara uygun davranması.

Etkinlik: Hangi nitelik?

1. İhtiyaç sahibi ailelere sosyal yardım yapılması. .....
2. Vatandaşların seçimlerde oy kullanması. .....
3. Herkesin inancını özgürce yaşayabilmesi. .....
4. Kamu görevlilerinin kanunlara uyması. .....
5. Çocukların eğitim hakkının korunması. .....

threads.net/@engindemirci44

12. SAYFA

Eşitlik ve Katılım Yolunda Önemli Adımlar

Türkiye'de kadınların siyasi haklarını kazanması aşamalı olarak gerçekleşmiştir.

3 Nisan 1930

Kadınlar belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı kazandı.

26 Ekim 1933

Kadınlar köy muhtarlığı ve ihtiyar heyeti seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı kazandı.

5 Aralık 1934

Kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanındı.

Neden önemlidir?

Kadınların siyasi haklarını kazanması, toplumun yönetimine daha geniş katılım sağlanması ve **eşitlik** ilkesinin gelişmesi açısından önemlidir.

Etkinlik

Tarihleri eskiden yeniye doğru sırala.

- 5 Aralık 1934
- 3 Nisan 1930
- 26 Ekim 1933

@engindemirci44

13. SAYFA

Demokrasi Yaşadığımız Şehirde!

Örnek 1 – Yerel Seçimler

Battalgazi ve Yeşilyurt'ta belediye başkanlarının seçimle belirlenmesi, cumhuriyet yönetimi ve millî egemenlikle ilişkilidir.

Örnek 2 – Mahalle Sorunları

Mahalle sakinlerinin bozuk bir yolun onarılması için belediyeye başvurması, demokratik katılım örneğidir.

Örnek 3 – Park Kararı

Mahalle sakinlerinin yeni yapılacak park hakkında görüş bildirmesi, karar alma süreçlerine katılımdır.

Örnek 4 – Dilekçe

Bir öğrencinin okul çevresindeki güvenlik sorunuyla ilgili ilgili kuruma dilekçe yazması, vandaşlık katılımıdır.

Battalgazi ve Yeşilyurt

MALATYA

Etkinlik: Ben de katılıyorum!

★ Yaşadığım yerde değiştirmek veya geliştirmek istediğim bir şey:

.....

★ Bu konuda hangi kuruma veya yetkiliye başvurabilirim?

.....

@engindemirci44

14. SAYFA

Demokrasinin 6 Anahtar Kavramı

Tanıyalım!

1 Millî Egemenlik

Yönetme gücünün millete ait olmasıdır.

Örnek:
TBMM.

2 Katılım

Vatandaşların karar alma süreçlerine katkı sağlamasıdır.

Örnek:
Oy kullanmak.

3 Çoğulculuk

Farklı düşünce ve görüşlere saygı duyulmasıdır.

Örnek:
Birden fazla adayın seçimde yarışması.

4 Hukukun Üstünlüğü

Herkesin hukuk kurallarına bağlı olmasıdır.

Örnek:
Kamu görevlilerinin de kanunlara uyması.

5 Laiklik

Din ve vicdan özgürlüğünün güvence altında olmasıdır.

Örnek:
Herkesin inancına saygı gösterilmesi.

6 Sosyal Devlet

Vatandaşların refahını ve toplumsal dayanışmayı destekleyen devlet anlayışıdır.

Örnek:
İhtiyaç sahibi ailelere destek verilmesi.

Kavramları oku, örnekleri incele ve öğrendiklerini kendi cümlelerinle anlat!

15. SAYFA

Cumhuriyet Yolculuğunda Önemli Tarihler

23 Nisan 1920

TBMM açıldı.

1 Kasım 1922

Saltanat kaldırıldı.

29 Ekim 1923

Cumhuriyet ilan edildi.

3 Nisan 1930

Kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi.

26 Ekim 1933

Kadınlara köy muhtarlığı ve ihtiyar heyeti seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi.

5 Aralık 1934

Kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verildi.

Etkinlik: Tarih Dedektifi

Aşağıdaki olayları doğru tarihle eşleştir.

- TBMM'nin açılması
- Saltanatın kaldırılması
- Cumhuriyet'in ilanı
- Kadınlara belediye seçimlerinde hak verilmesi
- Kadınlara köy muhtarlığı hakkı
- Kadınlara milletvekili seçme hakkı

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

16. SAYFA

Çeldirici Avı: Doğru Bilgiyi Yakala!

Sınavda Dikkatli Ol!

1. Demokrasi

DOĞRU:
Hak ve özgürlüklere, katılıma ve halkın iradesine dayanan bir anlayıştır.

YANLIŞ:
Yalnızca seçim günü yapılan bir uygulamadır.

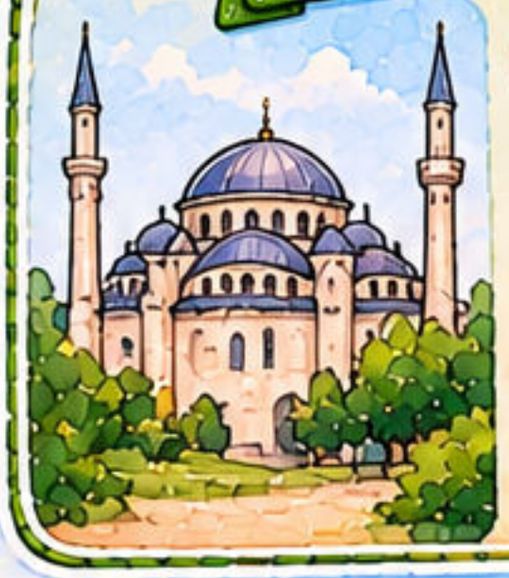
2. Cumhuriyet

DOĞRU:
Egemenliğin millete ait olduğu yönetim biçimidir.

YANLIŞ:
Yalnızca aile içinde alınan kararların adıdır.

3. Laiklik

DOĞRU:
Din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına alan devlet anlayışıdır.

YANLIŞ:
Din ve inanç özgürlüğünü ortadan kaldırmaktır.

4. Sosyal Devlet

DOĞRU:
Toplumun refahını ve dayanışmayı destekler.

YANLIŞ:
Yalnızca ekonomik durumu iyi olan vatandaşlara hizmet eder.

5. Hukuk Devleti

DOĞRU:
Devlet de hukuk kurallarına bağlıdır.

YANLIŞ:
Yalnızca vatandaşlar kanunlara uymak zorundadır.

Etkinlik

Yanlış bilgilerin altını çiz ve doğrularını yaz.

.....

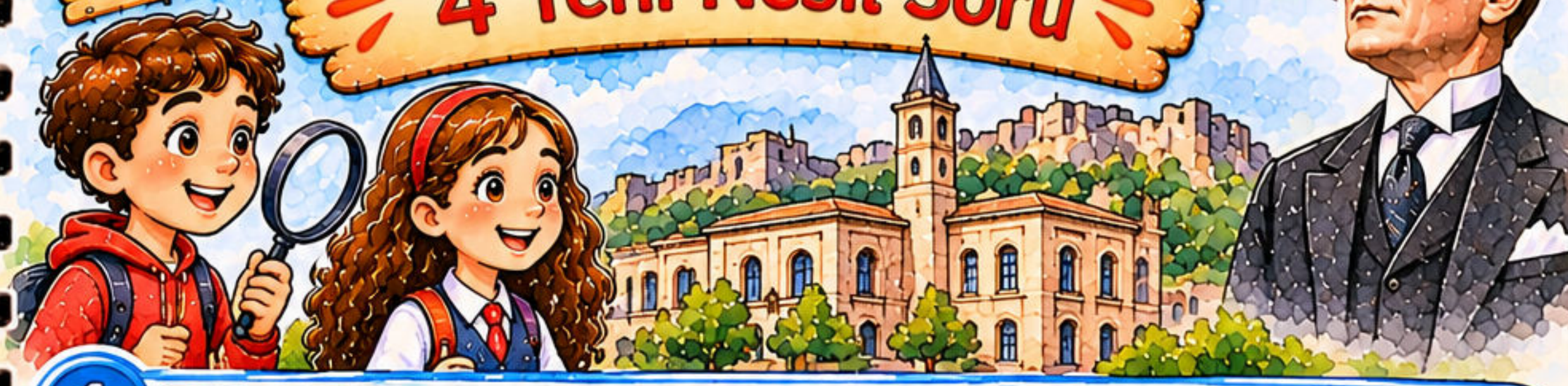
.....

.....

BİLGİNİ KONTROL ET!

17. SAYFA

Bursluluk Dedektifi: 4 Yeni Nesil Soru

1

Bir okulda yapılacak gezi için üç farklı yer önerilmiştir. Öğrenciler önerileri dinlemiş, oy kullanmış ve en çok oy alan gezi yeri belirlenmiştir. Azınlıkta kalan öğrenciler de sonucu kabul etmiştir.

Bu uygulamada demokrasinin hangi özellikleri öne çıkmaktadır?

A) Laiklik ve sosyal devlet

B) Katılım ve çoğunluk kararına saygı

C) Hukukun üstünlüğü ve bağımsızlık

D) Millî egemenlik ve laiklik

2

Bir ülkede devlet yöneticileri belirli aralıklarla yapılan seçimlerle belirlenmektedir. Vatandaşlar kendilerini temsil edecek kişileri seçebilmektedir.

Bu durum aşağıdaki yönetim biçimlerinden hangisinin temel özelliğiyle ilişkilidir?

A) Monarşi

B) Oligarşi

C) Cumhuriyet

D) Teokrasi

3

Malatya'da bir mahallede yaşayan çocuklar, oyun parkındaki kırık oyuncakların onarılması için belediyeye dilekçe yazmıştır. Belediye de başvuruyu inceleyerek gerekli çalışmayı başlatmıştır.

Bu olay öncelikle demokrasinin hangi ilkesiyle ilişkilidir?

A) Katılım

B) Laiklik

C) Saltanat

D) Sosyal devlet

4

Bir ülkede devlet, insanların farklı inançlara sahip olmasına saygı göstermekte ve herkesin din ve vicdan özgürlüğünü korumaktadır.

Bu durum Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi niteliğiyle ilişkilidir?

A) Sosyal devlet

B) Hukuk devleti

C) Laik devlet

D) Cumhuriyet yönetimi

Düşün, Seç, Başar!

18. SAYFA

Sınav Öncesi Hızlı Tekrar!

30 Saniyede Tekrar!

Unutma!

Demokrasi

Hak, özgürlük, eşitlik ve katılımı önemseyen anlayış.

Cumhuriyet

Egemenliğin millete ait olduğu yönetim biçimi.

Millî Egemenlik

Yönetme gücü milletindir.

Laiklik

Din ve vicdan özgürlüğü.

Sosyal Devlet

Toplumun refahını destekler.

Hukuk Devleti

Herkes hukuk kurallarına bağlıdır.

Anayasa'nın 2. Maddesi

İnsan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti.

Kendimi Değerlendiriyorum

Konuyu çok iyi anladım!	Biraz daha tekrar yapmalıyım.	Öğretmenimden yardım istemeliyim.
☐	☐	☐

Öğrenci Sesi

- Bu sayfadaki en sevdiğim bölüm: .....
- En zorlandığım kavram: .....
- Engin Öğretmen'e notum: .....

Engin Öğretmen YouTube Kanalı

Daha Fazla Etkinlik İçin SosyalBilgiler.biz

ogretmensosyalbilgiler.wordpress.com

19. SAYFA

KES, ÖĞREN, HATIRLA!

Demokrasi Kavram Kartlarım

Millî Egemenlik

Tanım:
Yönetme gücünün millete ait olması.

Örnek:
TBMM.

Laik Devlet

Tanım:
Din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına alan, inançlar karşısında tarafsız devlet anlayışı.

Örnek:
Herkesin inancına saygı gösterilmesi.

Sosyal Devlet

Tanım:
Vatandaşların refahını ve toplumsal dayanışmayı destekleyen devlet anlayışı.

Örnek:
İhtiyaç sahibi ailelere yardım.

Hukuk Devleti

Tanım:
Devletin ve vatandaşların hukuk kurallarına bağlı olması.

Örnek:
Herkesin kanunlara uyması.

Kartları kes, öğren ve hatırla!

20. SAYFA

Öğrendiklerimizi Kontrol Edelim!

Bursluluk Dedektifi Cevap Anahtarı

1. B – Katılım ve çoğunluk kararına saygı.
2. C – Cumhuriyet.
3. A – Katılım.
4. C – Laik devlet.

Temel Düzey Değerlendirme

Türkiye Cumhuriyeti'nin bu çalışmada ele aldığımız beş temel niteliği:

- ✓ İnsan haklarına saygı.
- ✓ Demokratik.
- ✓ Laik.
- ✓ Sosyal.
- ✓ Hukuk devleti.

Orta Düzey Değerlendirme

Benzerlik: Millî egemenlik ve halkın yönetime katılmasıyla ilişkilidir.

Farklılık: Demokrasi hak, özgürlük ve katılım anlayışıdır; cumhuriyet devlet yönetim biçimidir.

İleri Düzey Değerlendirme

Cumhuriyet ve demokrasi ilişkisini açıklarken öğrencinin seçim, temsil, halkın katılımı ve haklara saygı gibi kavramlardan yararlanması beklenir.

Öğretmen Gözlem Formu

Gözlem Ölçütü	Evet	Geliştirilmeli
Demokrasi ve cumhuriyeti ayırt eder.	☐	☐
Demokrasi ilkelerini açıklar.	☐	☐
Cumhuriyetin temel özelliklerini bilir.	☐	☐
Günlük yaşamdan örnek verir.	☐	☐
Anayasa'nın 2. maddesindeki nitelikleri tanır.	☐	☐

Kalıcı Öğrenme Önerisi

Sınıfta küçük bir seçim simülasyonu düzenleyin. Öğrenciler aday olsun, seçim konuşması yapsın, oy pusulası hazırlasın ve gizli oy kullansın. Sonuçları birlikte değerlendirin.

Bu etkinlik sayesinde millî egemenlik, katılım, eşitlik ve çoğulculuk kavramları yaşayarak öğrenilebilir.

Demokrasiye katıl, haklarını bil, cumhuriyetine sahip çık!

Hazırlayan: Engin DEMİRCİ